

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248378

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยชุดกิจกรรม
การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย

วรรณวิมล สังข์วิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2553

600253554

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

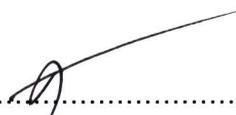
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยชุดกิจกรรม
การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย

วรรณวิมล สังข์วิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย เสนอโดย นางวรรณวิมล สังข์วิเศษ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 24 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแผ่)

.....กรรมการ
(ดร. นารีรัตน์ สุวรรณวารี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรินทิพย์ ภู่อำลี)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร. วสัน ปุ่นผล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. นารีรัตน์ สุวรรณวารี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีนทิพย์ ภู่อาลี
ชื่อนักศึกษา	วรรณวิมล สังข์วิเศษ
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

248378

การวิจัยเรื่องนี้มีควมมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการใช้ ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัย โรงเรียนสุพรรณภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 35 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก เป็นแบบทดสอบของทอร์แรนซ์ (Torrance test of creative thinking figural form A) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.87/83.51
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title The Creative Thinking Development Using Creative Drawing Activity
 Sets for Early Childhood Children

Thesis Advisors Dr. Nareerat Suwanvaree
 Asst. Prof. Sarintip Pusamlee

Name Wanwimol Sangwisate

Concentration Curriculum and Instruction

Academic Year 2010

ABSTRACT

248378

This research aims to 1) develop the creative drawing activity sets for early childhood children and 2) compare the students' pre-post creative thinking using creative drawing activity sets. The sample, obtained with 35 early childhood children in Supohanpoom School during the first semester of academic year 2010 under Suphan Buri Educational Service Area Office 1. The instrument used was experience management plans for creative drawing activity sets and Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A. The data were analyzed in terms of mean, standard deviation and t-test.

The findings showed that:

1. the efficiency of developed creative drawing activity sets was 84.87/83.51.
2. the students' creative thinking after using the developed activity sets was higher at a significance level of .05.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. นาริรัตน์ สุวรรณวารี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีนทิพย์ ภู่อาลี ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขตรวจสอบสิ่งที่บกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างดียิ่งและรวดเร็วเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ จันทร์เรือง รองคณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีนทิพย์ ภู่อาลี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ดร. นาริรัตน์ สุวรรณวารี อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณวิไล นันทมานพ อาจารย์สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ และ ดร. เนติ เฉลยวาเรศ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ การศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. วสัน ปูนผล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาช่วยในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยความสอดคล้อง และความถูกต้องของเนื้อหา แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ขอขอบคุณที่ให้คำแนะนำเรื่องสถิติและการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณนายสมศักดิ์ เจริญพานิชเสรี ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ และคณะครูทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวก ในการทดลองใช้เครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจเด็กปฐมวัยที่ให้ความร่วมมือ ในการวิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความเมตตาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

วรรณวิมล สังข์วิเศษ

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศคุณูปการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	11
จุดมุ่งหมาย.....	11
คุณลักษณะตามวัย.....	12
ระยะเวลาเรียน.....	14
สาระการเรียนรู้.....	14
การจัดประสบการณ์.....	18
การประเมินพัฒนาการ	20
การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	22
ปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	22
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้.....	24
การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	29
องค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้.....	31
หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	33

บทที่ 2 (ต่อ)

ความคิดสร้างสรรค์.....	34
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	34
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์.....	35
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	38
ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์.....	40
กระบวนการคิดสร้างสรรค์.....	40
การพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์	45
ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์.....	45
การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	47
การสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	49
การวัดความคิดสร้างสรรค์.....	50
การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์	59
ความหมายของการวาดภาพ	59
การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็ก	60
ความหมายของการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์.....	62
พัฒนาการทางการวาดภาพ.....	63
องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ	65
พฤติกรรมกรรมการวาดภาพ	66
การฝึกทักษะการวาดภาพ	67
การจัดกิจกรรมการวาดภาพ.....	68
การประเมินผลทางการวาดภาพ	69
บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมการวาดภาพ.....	70
ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์.....	73
ความหมายของชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์	73
หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับชุดกิจกรรม	75
ประเภทของชุดกิจกรรม	76
องค์ประกอบของชุดกิจกรรม	78
ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม.....	81
การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม	83
ประโยชน์ของชุดกิจกรรม	86

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87
งานวิจัยในประเทศ.....	87
งานวิจัยต่างประเทศ.....	90
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	94
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	94
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	99
การวิเคราะห์ข้อมูล	101
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	101
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	104
การวิเคราะห์ข้อมูล	104
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย	108
สมมติฐานการวิจัย.....	108
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	108
สรุปผลการวิจัย	109
อภิปรายผลการวิจัย.....	109
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	112
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญการตรวจเครื่องมือวิจัย	126
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	128

ภาคผนวก (ต่อ)

ภาคผนวก ค	คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย.....	135
	ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย.....	162
ภาคผนวก ง	แผนการจัดประสบการณ์ที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิง สร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย	178
ภาคผนวก จ	แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแผนการจัดประสบการณ์ ที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์.....	205
	แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ของคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย	208
ภาคผนวก ฉ	การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิง สร้างสรรค์	209
ภาคผนวก ช	การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ แบบ ก ก่อนเรียน-หลังเรียน (ด้านความคิดคล่องตัว ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ).....	212
ภาคผนวก ซ	แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ของทอร์เรนซ์ และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์	215
ภาคผนวก ฌ	ภาพผลงานและกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์.....	235
	ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	240

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1	ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์..... 64
ตาราง 2	แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง 100
ตาราง 3	ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็ก ปฐมวัยจากการทดลองแบบภาคสนาม..... 105
ตาราง 4	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนเรียนและหลังเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง 105
ตาราง 5	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนเรียนและหลังเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม 106
ตาราง 6	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนเรียนและหลังเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์ ด้านความคิดละเอียดลออ 106
ตาราง 7	สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์การวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์..... 107
ตาราง 8	ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์ ชุดที่ 1-8 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง 210
ตาราง 9	ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการวาดภาพ เชิงสร้างสรรค์ ชุดที่ 1-8 แบบย่อย..... 210
ตาราง 10	ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ ชุดที่ 1-8 แบบภาคสนาม 211
ตาราง 11	การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ แบบ ก ก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่าง..... 213

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ภาพ 2 ภาพกระบวนการเกิดความสุขในโครงสร้างความคิดและความเข้าใจ	25
ภาพ 3 กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	41
ภาพ 4 กระบวนการคิดสร้างสรรค์.....	44